

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKSEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.

1907. december hó 1. XXIII. FÜZET. XLVI-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ara egy évre, azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Pátria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat valamint felvesszük az erdészetet közelebbről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelességben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K., ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K., oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félévekre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvételni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többre kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetnek meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1908. ÉVI (27.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K., másoknak 3 K. Árárt legczélserűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.

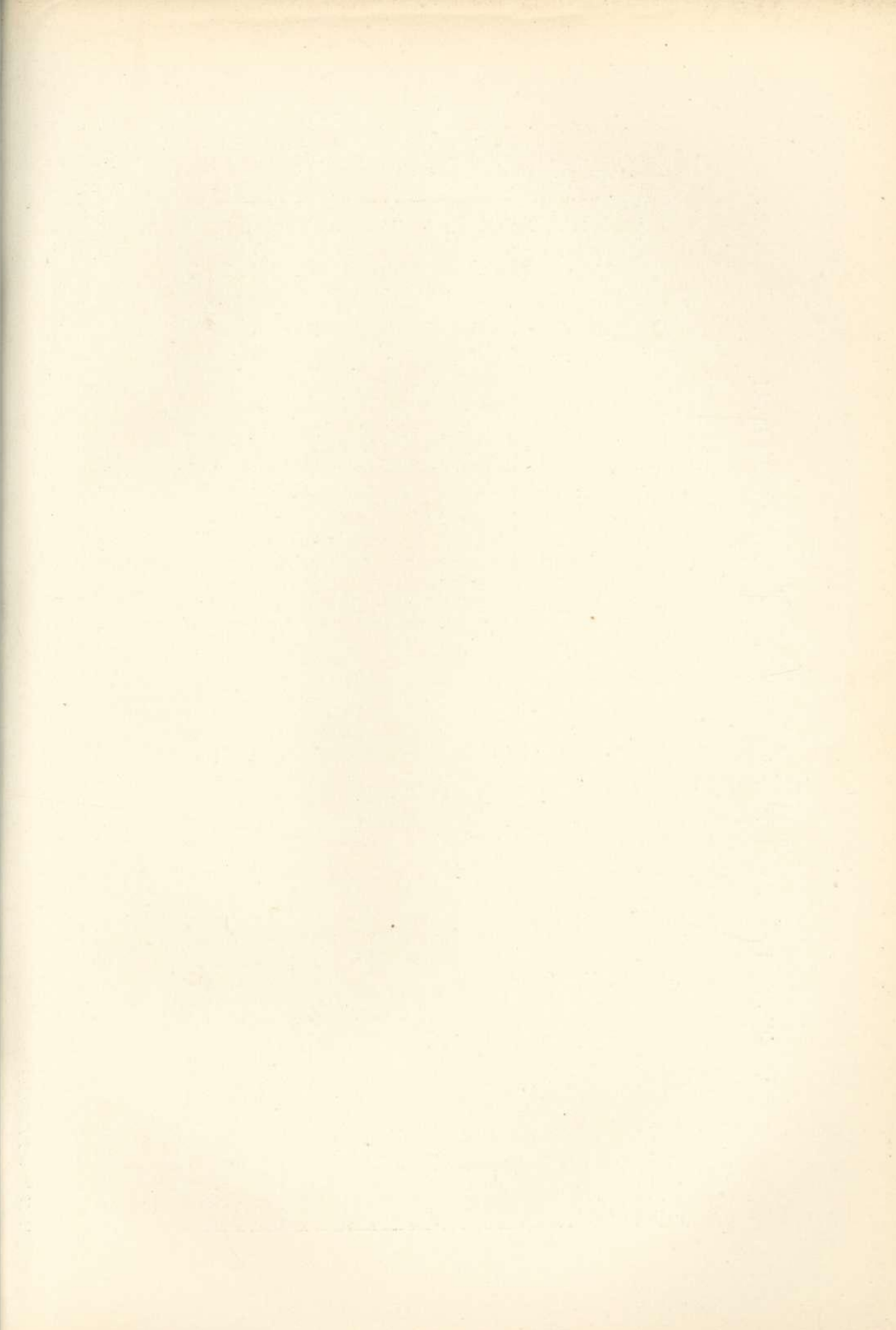
AZ ÉRDŐÖR vagy **AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEK ÉS FELELETEKBEK.** Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcs hazai Belházy Emil. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.

A TALGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: Fekete Lajos. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K., másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmeczbányán.

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

Erdeifenyővel és akácczal erdősített egykori kopár Lónyabánya közelében.
(Nógrád m. Zichy-senioratus divényi uradalma)

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLVI. ÉVF.

KÖZLÖNYE

23. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes ártért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lípótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☛ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek. ☛

(Telefon: 37-22.)

Az új vízi beruházások és az erdőgazdaság.

Darányi Ignác dr. földmivelésügyi miniszter ur a közelebbi jövőben nagyszabású új vízi beruházási munkálatokra vonatkozó törvényjavaslattal szándékozik a törvényhozás elé lépni, melynek az a célja, hogy a folyóinkon most már ugyszólván befejezést nyert árvízvédelmi munkálatok után megállapítsa azoknak a további munkálatoknak programját, amelyek a folyóinkon lévő hajózási akadályokat elhárítják, egyes most nem hajózható folyókat és folyószakaszokat pedig hajózhatóvá tesznek.

A gondos és körültekintő munkára valló program kiterjed a Duna, Tisza, Dráva, Száva, Kulpa, Morva, Vág, Temes, Mura, Béga, Szamos, Bodrog és mellékfolyói, a Körösök és a Maros szabályozására, továbbá a Sió és a Sajó csatornázására és a vízmosságoknak ezekkel kapcsolatos megkötésére. A bizonyos évek sorozata alatt végzendő munkálatok költsége 192 millió koronában van megállapítva.

Azon az értekezleten, amely ezen vízépítési program ügyében mult hó 25-én a földmivelésügyi miniszteriumban az érdekeltség bevonásával tartatott, Darányi Ignác dr. földmivelésügyi miniszter ur méltán hivatkozhatott a tervbe vett munkálatoknak a messze jövőre kiható nagy jelentőségére.

Poroszországon kívül nincs állam Európában, mondta a miniszter, melynek magassági és vízviszonyai oly kedvezőek volnának a víziutak építésére, mint Magyarország. Nem tekintve azt, hogy a Duna Magyarországra eső 930 kilométer hosszával Európa legnagyobb folyama, mellékfolyóinak: a Tiszának, Szávának és Drávának összesen 150 kilométert kitevő hajózható hosszával oly víziúthálózatot alkot, amelyhez hasonlót sem a Rajna, sem az Elba, sem Európa egyetlen folyója föl nem mutathat. Mindeme szabadon hajózható főfolyónak számos mellékfolyóján a rendkívül csekély esés, de mind a mellett aránylag kielégítő vízmennyiség lehetővé teszi, hogy őket csatornázzuk és ily módon ugyanolyan mély járatu hajók hordására tegyük képessé, mint főfolyóinkat. A duzzasztó művekkel és hajózó csegékkal vagy kamrákkal való csatornázás által a tárgyalás alatt álló programban a Vág, Sió, Kulpa, Temes, Béga, Körös, Sajó, Bodrog és végül a Szamos folyóknak összesen 938 kilométer hossza lesz két méter mély bemerülésű hajókkal járhatók. Amennyiben az ország eme munkálatokat végrehajtotta, még mintegy 1200 kilométer hosszúságú folyószakaszt lehetséges csatornázni, aránylag oly kevés költséggel, hogy e víziutak megépítése kilométerenkint kevesebbe kerül, mint a viczinális vasutaké, szállító képességük pedig vetekedik bármely kettős sín páru vasutéval.

A miniszter ezt, a gazdasági fellendülés óriási perspektíváját nyújtó kijelentését kiegészítette azzal, hogy ipari

fejlődésünk szempontjából rendkívül fontosnak tartja vízerőink kihasználását, amelyek, csak a 100 lóerőt meghaladó erőket számítva, 1,700.000 lóerőt tesznek ki. Hogy ezek hasznosítása minél kevesebb nehézségbe ütközzék, közelebről vizjogi törvényünk módosítására fog javaslatot tenni.

Ha már most a szóban forgó vízügyi programnak az erdőgazdaságra gyakorolt hatását kutatjuk, az iparnak, kereskedelemnek és mezőgazdaságnak a beruházások végrehajtása után várható fellendülése és ezzel belföldi fafogyasztásunk emelkedése erdőgazdaságunkra, annak jövedelmezőségére kétségtelenül jó hatással lesz, különösen akkor, ha emellett a fának vizen való szállítása és nevezetesen a szabad vizen való tutajozás elé a beruházások révén akadályok nem fognak gördülni.

Az erdei termékeknek tutajozás útján való leszállítása az Alföld fogyasztó helyeire, egyaránt fontos érdeke az erdőgazdaságnak és a fában szükölködő Alföldnek. Az erdőgazdaság ily módon olcsón juttathatja termékeit piacra, még pedig főként gömbölyü állapotban, ami az adott különleges viszonyok között azért előnyös, mert ez a fa az alföldi fűrészeken felszelve még alárendelt minőségű részeiben is felhasználható és értékesíthető, míg ezek a hulladékok az erdődus vidéken termelve, ott csak nehezebben értékesíthetők, az Alföldre való vasuti szállítást pedig nem bírják el.

Az Alföld pedig, amelynek fában való szükölködését legutóbb is Forster Géza, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek azóta elhunyt igazgatója ecsetelte élénk színekben, az alföldi gazdálkodás javítására vonatkozó javaslataiban (l. Erd. L. 1907. XXII. f. 1381. old.), épületfa- és fűrészáruszükségletét a tutajozás mellett aránylag legol-

csóbban és a szükségletnek megfelelően különféle minőségekben szerezheti be.

A vasuti szállítás, vagy a fának a folyók alsó szakaszán hajókkal vagy akár (a hajózás érdekében felduzzasztott vizeken) vontatott tutajokkal való szállítása már tetemesen kedvezőtlenebb helyzetet teremtene úgy az erdőbirtokosra, mint a fogyasztóra, mert a megnövekedő szállítási költségek részben az erdőbirtokost, részben a fogyasztót terhelnék, s ezenfelül kétes, vajjon ily uton lehetséges volna-e a szükségelt nagy famennyiségeket idejekorán a fogyasztóhelyekre vinni, aminek szüksége az ipar és az építkezések várható fellendülése esetén még fokozott mértékben fog jelentkezni. Ebben a tekintetben a csatornázott Elba és Moldau folyókon merültek fel, a dél-csehországi erdőgazdaság nagy hátrányára, lényeges nehézségek.

A vízi munkálatok *most tervbe vett részénél* erre vonatkozólag, amennyire az általános ismertetésből megítélhető, aggályok nem merülhetnek fel, mert a javaslatok a tutajozás érdekeit kellően figyelembe veszik, sőt egyes munkálatok, így a Vágnak Zsolna és Szered között 2,820.870 K költséggel tervezett szabályozása (185,3 km.) főként a tutajozás akadályainak elhárítását célozza.

A beruházási tervezet indokolása erre nézve a következő, egészen helyes szempontokból kiinduló szakaszt tartalmazza:

„A Vágon folytatott tutajozás legalább is országos érdekűvé teszi a Vág rendezését, mert a tutajozás, míg egyrészt olcsó szállítással biztosítja a kiterjedt Vágvölgye és mellékfolyói erdőtermékeinek értékesítését, kenyeret is adva felvidékünk szegény lakosságának, addig másrészt az ország nagy részének, jórészt közel az egész Dunavidéknek a Drávatorokig, fenyőfaszükségletét látja el; ez a tuta-

jozás pedig a Vág rendezetlen volta miatt nagy akadályokkal küzd, amelyek, eltekintve a velejáró életveszélytől, azt sokszor helyenkint egészen megakasztják“.

Másfelől a javaslat a nagy költségeken kívül főként a tutajozás fenntartására való hivatkozással mellőzi a Marosnak csegéző hajózásra való berendezését, tehát ebben a tekintetben is kellő figyelemben részesíti az erdőgazdaságnak és a fafogyasztó iparágaknak érdekeit.

A Maroson ugyanis mélyebb járatu hajók Piskiig, ahol azok kőszénnel terhelhetők volnának, csak 44 duzzasztó és ugyanannyi csege segítségével közlekedhetnének, ami a tutajozást rendkívül megnehezítené, sőt az a duzzasztás idejében csak vontatással volna eszközölhető. A Marosnak a tervbe vett mértéknél továbbmenőleg való szabályozása egyébiránt szükségessé teszi, hogy előbb a hunyadmegyei nagy vizmosások megköttessenek.

A tutajozáson kívül még a tüzifának szállítása szempontjából is meg kell bírálnunk a tervezett munkálatokat. Ebben a tekintetben a folyók alföldi szakaszainak hajózhatóvá tétele csak előnyös lehet, dacára annak, hogy a munkálatok egyik kifejezett célja az Alföldnek kőszénnel való ellátása. Ugy véljük, hogy ennek dacára a tüzifaforgalom is emelkedni fog az olcsóállítás révén.

A horvátországi erdőgazdaság nagy előnyét fogja látni a Kúlpá Sziszek és Károlyváros között való hajózhatóvá tételének mindkét irányu forgalomban.

Egészben véve tehát az erdőgazdaság szempontjából csak az lehet a kívánságunk, hogy a tutajozás igényei a duzzasztók és csegék építésénél kellő figyelemben részesüljenek és a tervek megállapításánál az illetékes erdészeti hatóságok meghallgattassanak, oly művek pedig, amelyek

a tutajozást gátolnák, a tutajozásra használt folyókon a jövőben is mellőztessenek.

Figyelmet érdemel végül részünkről a „segély az állami kezelés alatt nem álló folyók szabályozására és a vízmosások megkötésére“ czimen előirányzott 8·2 millió K, mint-hogy ezen összeg egy része bizonyára oly munkálatokra fog fordíttatni, amelyeknél az erdőgazda és a kulturmérnök egymást támogató, összhangzó munkája felette kívánatos.

Darányi Ignác dr. földmivelésügyi miniszter ur az értekezleten történt egyik felszólalásában méltán hangoztatta a kisebb korrekciók fontosságát és a nagy költségek árán létesített művek jövő biztosításának szükségességét. A nagy műveknek kisebb korrekciók útján való biztosítása kiterjed a mellékvölgyek szabályozására, a hordalékot szállító vadpatakok megfékezésére, a vízmosások megkötésére és kopárok beerdősítésére. Sok ezen a téren még a teendő s kívánatos volna, hogy az állam kínálkozó segélyének igénybevételével a magánbirtokokon is több történék ezen a téren.

Ámde viszont el kell ismerni, hogy némely tekintetben, különösen a vízmosások megkötése és a kopárok erdősítése körül már eddig is szép eredményekre tekinthetünk s éppen Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter ur volt az, aki ezen a téren a nagyobb mérvű tevékenységet már 10 év előtt megindította, amely tevékenység azóta évről-évre fokozódó serénységgel folyik tovább.

De működésünk nem merülhet ki abban, hogy a megtevő kopárokat beerdősítjük, vagy gyepesítjük és a vízmosásokat megkötjük, hanem gondoskodni kell arról is, hogy új ily fekélyek az ország testén ne keletkezhessenek. Präventív intézkedésekre van tehát szükség s ebben a tekintetben is biztató reményt nyújtja földmivelésügyi miniszter

urnak az a szándéka, hogy a mezőgazdaságról szóló 1894. évi XII. törvénycikket revízió alá vonja. Az a sok kopárság, amely hazánkat jellemzi, legnagyobbbrészt nem erdőterület, hanem legelő s az említett törvény revíziója lesz hivatva közlegelőink használatát akként szabályozni, hogy pusztulásuk, elkopárosodásuk megszűnjön s ezzel sok hordalék-szállító vadpatak is megnyugodjék.

Kétségkívül azonban vannak az erdőgazdaságnak a kopárok erdősítésén kívül is feladatai a vízi beruházások biztosítása terén. Következménye ez annak a nagymértékű befolyásnak, amelyet az erdő, nem ugyan annyira a csapadék mennyiségére, mint inkább annak lefolyására és eloszlására gyakorol. Ámde csakis a jól ápolt erdő tölti be ezen a téren hivatását, ez lassítja a csapadék útját, megakadályozva romboló lezajlását, ez fogja fel és párologtatja el ismét az esővíz nagy részét, és az erdő talajában összegyűjtött vízmennyiség táplálja folyóinkat csapadékszegény nyári időben.

Ebben a tekintetben is sajnálnunk kell tehát erdőgazdaságunknak nem mindenben és mindenütt kifogástalan állapotát s különösen magánkézen lévő erdeinknek tapasztalható pusztulását, a tarvágásnak nagy elterjedését és a fa közelítésénél többnyire alkalmazott nyers eljárásokat, melyek a talaj lemosását elősegítik.

*

A vízi beruházási munkálatok tárgyalásán az Országos Erdészeti Egyesületet Bund Károly egyesületi titkár képviselte, ki a fentiek értelmében szólott a tárgyhöz.

Darányi Ignác dr. földmivelésügyi miniszter ur reflektálva a felszólalásra, a kopárok és vizmosásos területek előfordulása tekintetében rámutatott arra a nagy és hátrá-

nyos különbségre, amely hazánk és a nyugati külföld között van. Nem tekintheti azonban ezeknek szanálását tisztán állami feladatnak, ebben a tekintetben a birtokosok tevékenységére kell számítani, akiket azonban az állam támogat és segíyez. Végül meleg szavakban emlékezett meg az erdőgazdaságról, amelynek érdekei mindig meleg pártfogást találnak nála.

Csak hálával fogadhatjuk, hogy a miniszter ur ezt az alkalmat is felhasználta arra, hogy az erdőgazdaság iránti rokonszenvét és érdeklődését kifejezésre juttassa.

Az értekezlet során még Kvassay Jenő, az orsz. víz-építési igazgatóság főnöke hivatkozott arra, hogy a vízi építményeknél ott, ahol erdészeti érdekek érintve voltak, eddig is mindig meghallgatták az illetékes erdészeti hatóságokat s ezt a jövőben sem fogják mellőzni.

Az erdélyrészi birtokrendezésről, arányosításról és tagosításról szóló törvények módosítása.

Eszenben, minden nagyobb feltűnés nélkül tárgyalta le és fogadta el a maga részéről a közel-múltban a képviselőház egyik bizottsága azt a törvényjavaslatot, amelyet a kormány az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd megyék és a volt Kővárvidék területén való birtokrendezésről, arányosításról és tagosításról szóló 1871. évi LV., 1880. évi XLV. és 1892. évi XXIV. törvénycikkek módosítására és kiegészítésére vonatkozólag a törvényhozás elé terjesztett. A törvényjavaslat messzemenő gazdasági jelentőséggel bírván, ez kötelességünké teszi, hogy avval az Erdészeti Lapok olvasóit tüzetesebben megismertessük.

Ami az erdőgazdaságra nézve nagyfontosságúvá teszi